

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А.Кузнецова

28 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Шпачинський Ігор Леонідович, кандидат філософських наук, доцент кафедри психології та соціальних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук.

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 року.

Завідувач кафедри Шуф (Савенкова І.І.)

«28» серпня 2020 р.

Анотація

Навчальна дисципліна «Філософія» є базовою навчальною дисципліною циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів усіх галузей знань першого (бакалаврського) рівня у закладах вищої освіти України. Її вивчення дозволяє студентам – майбутнім фахівцям і представникам суспільної еліти – оволодіти знаннями та навиками теоретичного осмислення визначальних аспектів і закономірностей життєдіяльності людини у відношеннях до природи, суспільства, історії, науки, техніки, досягнути найбільш загальні основи буття світу та людини, свідомості, пізнання, цінностей, глобальних проблем сучасної епохи. Нормативний курс «Філософія» змістовно зіставляється з циклом дисциплін соціально-гуманітарного напрямку: «Психологія», «Соціологія», «Політологія» «Культурологія», «Історія світової та української культури». Навчальна дисципліна «Філософія» орієнтована на забезпечення світоглядного аспекту освіти, формування основи філософського мислення студентів як структурної частини професійної підготовки.

Ключові слова: філософія, освіта, мислення, світогляд, цінності, культура.

Annotation

The discipline “Philosophy” is the basic discipline of the cycle of social and humanitarian training of students of all fields of knowledge of the first (bachelor's) level in institutions of higher education of Ukraine. Its study allows students are future specialist and members of the social elite to master knowledge and skills of theoretical understanding of the defining aspects and patterns of human life in relation to nature, society, history, science, technology, to comprehend the most general bases of existence of the world and the person, consciousness, knowledge, values, global problems of a modern epoch. The normative course “Philosophy” is meaningfully compared with the cycle of disciplines of the socio-humanitarian direction: “Psychology”, “Sociology”, “Political Science”, “Culturology”, “History of the world and the ukrainian culture”. The discipline “Philosophy” is focused on providing a world-view aspect of education, the formation of the basic of philosophical thinking of students as a structural part of professional training.

Keywords: philosophy, education, mentality, world-view, values, culture.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе, повідомлення, реферат, творче завдання, тести.	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 90		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>	
		6	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
<i>Самостійна робота</i>			
74			
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 16 год. – аудиторні заняття, 74 год. – самостійна робота (18% / 82%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Метою викладання навчальної дисципліни „Філософія” є: дати уявлення про специфіку філософії як важливого компонента історії й культури людства, історичного типу світогляду; показати методологічну роль філософії в осмисленні онтологічних, гносеологічних, культурологічних і соціальних проблем сучасності; ознайомити з історією філософської думки, зокрема в Україні, з досягненнями сучасної філософії; окреслити ті ідеї в історії філософії, які виявилися найбільш продуктивними для розвитку сучасної науки та суспільної думки; сприяти формуванню у студентів здібностей до аналітичного мислення, самостійного застосування здобутків сучасної методології філософського знання у педагогічній творчості, науково-дослідницькій роботі; допомагати осмисленню смисложиттєвих, екзистенційних проблем сучасності, найважливіших напрямів трансформації життєвого світу постіндустріальної цивілізації; розвивати толерантне відношення до альтернативних позицій у релігійній, філософській, політичній та інших сферах життя; здатність самостійно аналізувати складні явища соціокультурного буття.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни „Філософія” є:

- засвоєння знань, що складають зміст філософії як науки, усвідомлення системи її категорій, понять і термінів; осмислення провідних характерних особливостей філософського мислення;
- ознайомлення студентів з основними досягненнями світової філософської думки; включення студентів в активний процес осмислення засад та історичних кроків європейської філософії;
- показати проблематику сучасної філософії, виділити особливості її стилю мислення; з'ясувати зв'язки сучасної філософії із болючими проблемами сучасної суспільної історії; пояснити зв'язки сучасної філософії із іншими напрямками інтелектуальної діяльності – наукою, релігією, мистецтвом, соціальними та політичними теоріями;
- визначити роль української філософії в розвитку української культури, позначити її зв'язок із історією світової філософії; виявити провідні тенденції сучасного розвитку української філософії;
- виявити особливості проявів філософського мислення у сфері осмислення засад дійсності, окреслити найважливіші особливості сучасної наукової картини світу;
- окреслити роль філософського знання в життєвому самовизначенні людини, показати проблематичність людського буття та водночас його складність, багатовимірність, невичерпність.

Передумови для вивчення дисципліни: Студент повинен: мати світоглядні засади гуманної, соціально активної особистості, яка усвідомлює свою належність до етносоціального та соціально-культурного середовища, здатна розуміти значення життя як найвищої цінності; володіти способами діяльності та моделями поведінки, які відповідають загальноприйнятим нормам моралі та права; мати навички взаємодії в сім'ї, колективі, суспільстві шляхом активного спілкування із соціальним оточенням, накопичення досвіду комунікативної діяльності, дотримання правил толерантної поведінки, співпереживання та солідарності з іншими людьми в різноманітних життєвих ситуаціях, основ споживчої культури, вміння самостійно приймати рішення щодо власної поведінки.

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Демонструє критичне ставлення до світоглядних теорій у процесі розв'язання соціальних і мистецько-професійних завдань.

ПРН 16. Демонструє толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.

ПРН 17. Здатний з дотриманням етичних норм здійснювати взаємодію та комунікацію з колегами, соціальними партнерами, учнями, вихованцями та їхніми батьками.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Філософія» студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- 1 ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- 2 ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- 3 ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

2.4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Філософія, її людські виміри і смисл

Тема 2. Філософія Стародавнього світу

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження

Тема 4. Філософія Нового часу

Тема 5. Філософія у XIX-XX ст..

Тема 6. Філософське розуміння світу

Тема 7. Діалектика та її альтернативи. Основні закони діалектики

Тема 8. Пізнавальний процес: сутність та структура

Тема 9. Проблема методу в філософії

Тема 10. Філософський аналіз суспільства та історії

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Історія філософії.

Тема 1. Філософія, її людські виміри і смисл. Філософія, світогляд культура. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд. Предмет філософії. Проблема начала філософії. Природа та типи філософських проблем. Головні напрями у філософії. Проблема метода у філософії. Діалектика та метафізика.. Функції філософії..

Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Філософія Стародавнього Сходу та її своєрідність. Своєрідність філософії стародавньої Греції. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження. Християнська апологетика та патристика. Аврелій Августин та його вчення. Схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істини, про співвідношення релігії, філософії і науки. Філософія Відродження. Філософія гуманізму. Антропоцентризм як реакція на середньовічний геоцентризм. Натурфілософія Відродження. Пантеїзм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту. Соціальна філософія Відродження. Реформація, її ідеї.

Тема 4. Філософія Нового часу. Наукова революція ХУІІ ст. Головні риси філософії Нового часу. Проблема методу пізнання у філософії. Емпірична і раціоналістична методологія. Теорія пізнання та емпіризм. Сенсуалістична теорія пізнання. Гносеологічний скептицизм. Раціоналістична теорія пізнання. Створення механістичної матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції і модусів у філософії Спінози. Дуалізм Р.Декарта. Монадологія Г.Лейбніца. Вчення Т.Гоббса про державу. Соціально-політичні погляди Ф.Бекона, Дж.Локка, Б.Спінози. Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм.

Тема 5. Філософія у XIX-XX ст.. Місце німецької класичної філософії в історії новоевропейської філософії. Філософські погляди І.Канта докритичного та критичного періодів. Філософія Г.Гегеля: вчення про Абсолютну ідею та діалектичний метод дослідження. Наука логіки. Філософія природи. Філософія духу. Філософія історії. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха. Плуралізм течій сучасної філософії. Некласична філософія кінця XIX – початку XX ст.. Ірраціоналістично-містична тенденція. Позитивістська тенденція. Загальні особливості філософії XX та початку XXI ст. Раціоналістична тенденція. Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі. Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській академії. Життя та філософська діяльність Г.Сковороди. Український романтизм (М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш та ін.) Філософські ідеї Т.Шевченка. Університетська філософія в Україні XIX ст..(С.Гогоцький, П.Юркевич та ін.) Соціально-філософські погляди Л.Українки, М. Драгоманова, І.Франка. Філософія періоду відродження українського духовного життя

(В.Винниченко, М. Грушевський та ін.) Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем в сучасній Україні.

Кредит 2. Онтологія.

Тема 6. Філософське розуміння світу. Світоглядне значення проблеми буття. Проблема буття в історико-філософському окресленні. Категоріальні визначення буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Матеріальний світ та поняття матерії. Розвиток уявлень про матерію в історії філософії і природознавстві. Структурність та системність матерії. Поняття руху. Проблема руху в історії філософії та природознавстві.. Розвиток уявлень про простір та час в історії філософії та природознавстві. Субстанцій на і реляційна концепція простору і часу. Концепції простору та часу у сучасній науці. Проблема єдності світу. Проблема свідомості у філософії. Аналіз основних філософських концепцій свідомості. Проблема генезису свідомості. Філософія та сучасна наука про передумови виникнення свідомості..

Тема 7. Діалектика та її альтернативи. Основні закони діалектики. Діалектика як вчення про всезагальний зв'язок і розвиток матеріального та духовного світу. Історичні форми діалектики: стихійна діалектика античності, діалектика німецької класичної філософії, матеріалістична діалектика, „негативна діалектика”. Альтернативи діалектики. Метафізика. Метафізична і діалектична концепції розвитку. Софістика та еkleктика – альтернативи діалектики як логіки. Догматизм і релятивізм – альтернативи діалектики як теорії пізнання. Основні принципи діалектики.

Основні закони діалектики: взаємного переходу кількісних змін у якісні, єдності та боротьби протилежностей, заперечення заперечення. Категорії діалектики: одиничне, загальне та особливе; зміст і форма; сутність та явище; причина та наслідок; необхідність і випадковість; можливість і дійсність. Методологічна роль категорій діалектики у вивченні розвитку природи, суспільства та мислення.

Кредит 3. Гносеологія.

Тема 8. Пізнавальний процес: сутність та структура. Специфіка філософського підходу до пізнання. Гносеологія та її місце у структурі філософського знання. Проблема пізнаваності світу: аналіз основних підходів у різних філософських напрямках. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання. Особливості пізнання природного, соціокультурного і духовного світу людини. Поняття, структура і форми практики. Функції практики у пізнанні. Структура пізнавального процесу. Чуттєвий та раціональний ступіні пізнання. Діалектика процесу пізнання, Форми раціонального пізнання: відчуття, сприйняття, уявлення. Форми раціонального пізнання: поняття, судження, умовивід. Дилема емпіризму та раціоналізму.

Пізнання і творчість. Інтуїція та її роль у пізнанні. Проблема істини в філософії. Класична концепція істини та її альтернативи.

Тема 9. Проблема методу в філософії. Наукове пізнання та його специфічні ознаки: особливості об'єкта, цілей, засобів, методів і результатів наукового пізнання. Тенденція розвитку загальної методології. Методологія як стиль мислення. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Методи емпіричного дослідження. Специфіка і методи теоретичного пізнання. Загальнонаукові методи. Основні форми наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, теорія. Структура і функції наукової теорії. Проблема наукової раціональності і форми поза наукового знання.

Типологія філософських проблем науки. Генезис науки. Тенденції розвитку науки. Наука як соціокультурний феномен. Філософія і наука: історичні форми взаємозв'язку. Статус і функції науки у сучасному суспільстві. Етика науки і проблема соціальної відповідальності вченого. Структура і динаміка науки. Наукові традиції і революції в науці. Особливості класичної, некласичної і постнекласичної науки. Проблема специфіки природознавчого і гуманітарного знання.

Тема 10. Філософський аналіз суспільства та історії. Поняття соціального в філософії. Специфіка предмета соціальної філософії. Поняття суспільства. Соціум як історичний

процес. Суспільство як система: основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Політична сфера суспільства. Природа і суспільство. Сучасне природознавство про історичні етапи розвитку природи.

Історичні форми взаємодії суспільства і природи. Особливості сучасної екологічної проблеми. Соціально-екологічні наслідки глобалізації. Екологічна ситуація в Україні. Поняття природи. Народонаселення як передумова та суб'єкт історичного процесу. Історичні типи відтворення населення. Специфіка філософського аналізу феномена людини. Предмет і основні проблеми філософської антропології. Образи людини в історії філософії. Сцієнтистська, екзистенціальна і соціально-критична стратегії тлумачення буття людини у світі. Людина як єдність біологічного і соціального. Проблема походження людини. Людина як космопланетарний феномен. Антропокосмічна тема в історії філософії і культури. Коеволюція людини і природи. Людина та її середовище життя.

Соціальні та екзистенціальні аспекти буття людини. Співвідношення понять „людина”, „індивід”, „особа”, „особистість”. Етапи становлення соціальної сутності людини. Особистість та суспільство. Духовна культура. Рівні суспільної свідомості: буденна і теоретична свідомість, ідеологія та суспільна психологія. Суспільна та індивідуальна свідомість. Основні форми суспільної свідомості.

Феномен культури та основні напрями його філософського аналізу: аксіологічний, діяльнісний, комунікативний підходи. Матеріальна і духовна культура суспільства. Суперечності у розвитку культури. Загальнолюдське і класове, інтернаціональне і національне у культурі. Проблема українського національного відродження і культура. Проблема єдності і різноманіття культурно-історичного процесу.

Глобальна екологічна криза: сутність та форми проявлення. Проблема нового екобуття людства.. Гармонізація відносин між людиною та природою.

Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Концепції майбутнього людства. Сутність, основні види і методи соціального прогнозування.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1: Історія філософії.						
Тема 1. Філософія, її людські виміри і смисл	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Філософія Стародавнього світу	7	-	2	-	-	5
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	5	-	-	-	-	5
Тема 4. Філософія Нового часу	5	-	-	-	-	5
Тема 5. Філософія у XIX-XX ст..	5	-	-	-	-	5
Усього	30	2	4			24
Кредит 2: Онтологія.						
Тема 6. Філософське розуміння світу	15	2	2	-	-	11
Тема 7. Діалектика та її альтернативи. Основні закони діалектики	15	-	2	-	-	13
Усього	30	2	4			24
Кредит 3. Гносеологія						
Тема 8. Пізнавальний процес: сутність та структура	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Проблема методу в філософії	10	-	-			10
Тема 10. Філософський аналіз суспільства та історії	10	2	2	-	-	6
Усього	30	2	2			26
Усього годин	90	6	10	-	-	74

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1 Історія філософії		
1	Тема 1. Філософія, її людські виміри і смисл.	2
Кредит 2 Онтологія.		
2	Тема 6. Філософське розуміння світу	2
Кредит 3.Гносеологія		
3	Тема10. Філософський аналіз суспільства та історії	2
Всього:		6

**5. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1: Історія філософії		
1	Тема 1 Філософія, її людські виміри і смисл	2
2	Тема 2 Філософія Стародавнього світу	2
Кредит 2: Онтологія		
3	Тема 6 Філософське розуміння світу	2
4	Тема 7 Діалектика та її альтернативи. Основні закони діалектики	2
Кредит 3. Гносеологія		
5	Тема 10 Філософський аналіз суспільства та історії	2
Всього:		10

**6. Самостійна робота
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1: Історія філософії		
1	Тема 1. Структура філософії	4
2	Тема 2. Особливості формування античної філософії	5
3	Тема 4 Наукова революція XVI-XVII ст.. та її вплив на розвиток філософії	5
4	Тема 4 Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки	5
5	Тема 5 Філософія ірраціоналізму	5
Кредит 2: Онтологія		
6	Тема 5 Філософія позитивізму та емпіріокритицизму	11
7	Тема 6 Проблема свідомості у філософії. Структурні рівні свідомості.	13
Кредит 3. Гносеологія		
8	Тема 7 Метафізика як антипод діалектики	10
9	Тема 9 Рівні та форми наукового пізнання.	10
10	Тема 10 Свобода і необхідність. Форми суспільної свідомості. Ідея прогресу в історії соц. філософії.	6
Всього:		74

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

– написання есе, , індивідуальне завдання, конспект першоджерел, творче завдання, захист реферату, доповідь, колоквиум.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота виконання завдання;
- обґрунтованість висновків;

- використання статистичної інформації та довідкової літератури;
- наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення;
- вміння захищати результати проведеного дослідження.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР).

Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, проведення колоквиумів, письмова контрольна робота та/або письмове тестування.). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, вміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу навчальної дисципліни. Форма підсумкового семестрового контролю: у формі заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Критерії оцінювання відповідей. Теоретичні й практичні досягнення студентів із дисципліни. визначаються відповідно до рівнів навчальних досягнень студентів: відмінно, дуже добре, добре, достатньо, задовільно.

Студенту виставляється відмінно: студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре: студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної літератури, аргументовано висловлює свої думки, проте наведені аргументи є не завжди суттєвими, демонструє творчий підхід до виконання індивідуальних завдань.

Студенту виставляється добре: студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та умінь для формування висновків, допускає несуттєві неточності.

Студенту виставляється достатньо: студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Студенту виставляється задовільно: студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, допускає суттєві / значні помилки.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), це сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити.

Поточне тестування та самостійна робота										Контрольна робота	Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 1		Кредит 2				Кредит 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40x1/40	300
20	60	20	20	20	20	20	20	20	20		

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

- перелік питань для контролю та самоперевірки знань по кредитах;
- перелік питань до контрольних робіт з дисципліни;
- поточний контроль знань з дисципліни - письмова КР;
- тестові завдання для поточного та підсумкового контролю;
- перелік питань для контролю та самоперевірки завдань самостійної роботи;
- залік.

10. Методи навчання

У навчальному процесі широко використовуються *загальнонаукові методи*: індукція, дедукція, аналогія, аналіз, синтез, абстрагування тощо.

До методів, що забезпечують сприймання і засвоєння знань з дисципліни «Філософія», набуття умінь та навичок належить – лекція, семінарське заняття, самостійна робота з різними джерелами інформації, контрольна робота, консультація викладача.

Під час вивчення дисципліни відбувається використання таких методів як пояснювально-ілюстративні, частково-пошукові, метод проблемного викладу тем, які передбачені навчальною програмою з «Філософії». Усний виклад матеріалу: наукова доповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.). Методи активізації та оптимізації навчального процесу: дискусія, диспут, бесіда, самоаналіз та самоконтроль

Окрім того застосовуються *методи активізації та оптимізації* навчального процесу. Методи активного навчання використовуються для тренування та розвитку творчого мислення студентів, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу. До методів активного навчання: належить: дискусія, диспут, бесіда, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, проведення проблемних лекцій, лекцій-семінарів..

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студенти повинні оволодіти навичками самостійного опрацювання підручників і посібників, першоджерел з філософії.

11. Рекомендована література

Базова

1. Бойченко І.В., Бойченко М.І. Філософія. Навч. посібник. - К., 2006.
2. Черній А.М., Тимошенко З.І. Філософія. К., "2001.
3. Філософія. Навч. посібник. / Губерський Л.В. – К., 2004..
4. Мигولاتьєв А.А. Философия. Ее предмет и метод. // Социально-гуманитарные знания, -2006, №6.
6. Ильенков Э.В. Философия и культура. М., 1991.
7. Кукушкина Е., Логунова Л. Мироззрение, познание, практика. М., 1988.
8. Світогляд і духовна культура. К., 1993.
9. Богомоллов А.С. Антична філософія., К., 1985.
10. Рассел Б. Історія західної філософії., К., 1999.
11. Чанышев А.П. Курс лекцій по древней философии. М., 2001.
12. Асмус В.Ф. Античная философия., М., 2004.

15. Водолазов Г.Г. Наш современник Сократ. // Общественные науки и современность, 2005. № 5.
16. Соколов В.В. Европейская философия XV – XVIII веков. М., 2003..
17. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия., М., 1986.
18. Мотрошилова Н.В. Возникновение и развитие философских идей., М., 1991.
19. Майданский А.Д. Дух и душа: Декарт и Спиноза // Человек, 2006, № 1.
20. Соколов В.В. Средневековая философия. М. 1989.
21. Майоров И.И. Формирование средневековой философии. М., 1979.
22. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения. М., 1980.
24. Боргаш Ю. Фома Аквинский. М., 1975.
28. Горський В.С. Історія української філософії. К., 2004..
29. Замолеев С.М., Зац В.А. Философские идеи в культуре Киевской Руси. К., 1987.
30. Мацько І.З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. К., 1990.
31. Філософія Відродження на Україні. К., 1990.
32. Арефьева В.С. Общество. Познание. Практика. М., 1988.
33. Вильчинский В.Д. Познание и практика в структуре деятельности. 1988.
34. Кукушкина Е.И., Логунова Л.Б. Мироззрение. Познание. Практика. М., 1989.
35. Ярошевский Г.М. Размышление о практике. М., 1976.
36. Ильин В.В., Юлдашев Л.Г. Современная научная философия: негеоцентричный материализм.-М., 2003.
37. Владимиров Ю.С. Метафизика. -М., 2002.
38. Уитроу Дж. Естественная философия времени.-М., 2002.
39. Авдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации. М., 1994.
40. Дельгадо Х. Мозг и сознание. М., 1991.
41. Бабанин А.Ф. Введение в общую теорию мироздания. Понятийный аппарат и физические основы мироздания.-М., 2002.
42. Рубинштейн С.А. Бытие и сознание .Человек и мир. – М., 2003.
43. Законы и принципы материалистической диалектики. К., 1980.
44. Стеценко Н.И. Диалектика и идеология // Философские науки, 1991, № 1.
45. Кедров Б.М. Беседы о диалектике. М., 1985.
46. Соколов В.В. Средневековая философия. М. 1989.
47. Бычко И.В. Познание и свобода. М., 1968.
48. Лекторский В.А. Субъект и объект познания. М., 1980.

Першоджерела

- Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4-х т. – М., 1976. т.1.
 Платон. Апология Сократа // Соч. В 4 т. Т. 1. М., 1966.
 Аристотель. О душе // Соч. В 4 т. М., 1983. Т. 1.
 Августин Аврелий. Исповедь., М., 1972.
 Фромм Э. Психоанализ и этика. М., 1992.
 Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность. М., 1992.
 Ясперс К. Смысл и назначение истории. М., 1991.
 Сартр Ж.-П. Бытие и ничто. -М., 2004.
 Райхенбах Г. Философия пространства и времени.-М., 2002.

Допоміжна

1. Кун Т. Структура научных революций. М., 2005.
2. Кочергин А.Н. Методы и формы научного познания. М., 1999.
3. Крымский С.Б. Научное знание и принципы его трансформации.
4. Верков В.Ф. Философия методология науки.- М., 2004.
5. Канке в.А. Основніе философские направления и концепции науки. М. 2004.
6. Добров Г.М. Социально-культурные функции естественных наук. К., 1987.
7. Ильин В.В., Качергин А.Г. Природа науки. М., 1986.
8. Андрущенко В.П. Михальченко І. Сучасна суспільна свідомість. К., 1986.

- 9.Несторенко В.Г. Вступ до філософії. Онтологія людини. К., 1985.
- 10.Вычко В. Познание и свобода. М., 1988.
- 11.Общественное сознание и его формы. М., 1986.
- 12.Андрушенко В.П., Михальченко М.С. Сучасна соціальна філософія. К., 1996.
- 13.Гиналова Л.И. Социальный детерминизм. М., 1986.
- 14.Бойченко В.І. Філософія історії. К., 2000.
- 15.Яковец Ю.В. История цивилизации. К., 1997.
- 16.Бойченко І.В., Бойченко М.І. Філософія історії: предмет, напрямки, детерміністські та ігрові концепції. К., 1995.
- 17.Вико Дж. Основания науки об общей природе наций. М. – К. 1994.
- 18.Волков Г. Три лика культуры. М., 1985.
- 19.Дробницкий О.Г. Мир оживших предков. М., 1967.
- 20.Ионин С.Г. Социология культуры. М., 1996.
- 21.Ерасов С.В. Социальная культурология. М., 1995.
- 22.Малахов А.А. Социальные ценности и нормы. К., 1976.
- 23.Давыдович В.Е. Теория идеала. Ростов-на-Дону. 1983.
- 24.Философия и ценностные формы сознания. М., 1978.
- 25.Ильин В.в.Аксиология.-М..2005.
- 26.Кон С.В. Познай себя. М., 1984.
- 27.Фромм Э. Человек для себя. М. 1998.
- 28.Франкл В. Человек в поисках смысла. М., 1993.
- 29.Максимов С.І. Особистість і суспільство. Харків. 1993.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://filosof.historic.ru> – Цифрова бібліотека з філософії.
2. http://platona.net/load/knigi_po_filosofii/Page-199 - Книги по філософії.